

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תריא

ערב ש"ק פ' משפטים, מבה"ח אדר, ה'תשס"ו

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ג שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ו שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"י"ר

לעילוי נשמת

ר' ישראל דוד ב"ר לייב ע"ה ציקמאן

נפטר ביום י"ד אלול ה'תשמ"ה

וזוגתו מרת רחל בת ר' פינחס ע"ה ציקמאן

נפטרה ביום כ"א טבת ה'תנשא

ר' יצחק אהרן ב"ר וואלף ע"ה ספיוואק

נפטר ביום כ"ו ניסן ה'תשמ"ט

וזוגתו מרת חנה בת ר' דוד הכהן ע"ה ספיוואק

נפטרה ביום ח"י מ"ח ה'תשס"ד

ר' שמואל מאיר ב"ר ישראל דוד ע"ה ציקמאן

נפטר ביום י"א תשרי ה'תשס"ב

וזוגתו מרת דינה רייזעל בת ר' יצחק אהרן ע"ה ציקמאן

נפטרה ביום כ"ה שבט ה'תשמ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י נכדם ובנם

הרה"ת ר' אהרן וואלף וזוגתו מרת פולינה

ומשפחתם שיחיו ציקמאן

Eli Shagalov

B"H

HAIMISHE DRIVER
CAR SERVICE

24 Hour Service

CellPhone: (323) 842-3666

15 Passenger Available

Email: haimishedriver@yahoo.com

כ"ק אד"ש הודה להם על עזרתם למוסדות חב"ד בליאון. בהמשך גם דיבר עם ראש העיר וברכו בברכת הצלחה בשו"ט ובריאות נכונה (הנ"ל סבל מבריאות לקוי). אחת מהנשים אמרה לכ"ק אד"ש שאחותה הנמצאת מאחורי מסך הברזל ביקשה שתמסור לכ"ק אד"ש שתודות לו היא מחזיקה מעמד. כ"ק אד"ש ברכה.

אח"כ הושיטו כו"כ מהעובדים שם את ידיהם וכ"ק אד"ש נתן אף להם דולר. בינתיים נעלו את הדלתות של 770 שלא יעלו אנשים נוספים. כל זה ארך כרבע שעה.

בשעה 5:15 לערך חזר כ"ק אד"ש מהספריה, ובדרכו לחדרו הק' עודד בחזקה רבה את השירה בידו הק'.

בהמשך ליומן, הבאנו בע' הבא צילום (מוקטן) מההגהה הא' של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אד"ר ה'תשמ"ז (הקטע נדפס בלקו"ש חכ"ז ע' 375 ואילך)

להלן פענוח הצילום כפי שנדפס בלקו"ש שם (הכתי"ק – בא בהדגשה):

ד.ה. אז אע"פ וואָס בנוגע צו אַן אשה זיינען דאָ הגבלות בנוגע לקיום המצוות ותלמוד תורה ("הלכות הצריכות להן כו' וכל מ"ע שאין הזמן גרמא וכל מצות לא תעשה כו'") – אָבער בנוגע לענייננו, מעינות התורה, תורת החסידות⁵⁴, זיינען נשים מחוייב אין לימוד תורת החסידות וועלכע רעדט וועגן ידיעת ה', ואהבתו ויראתו וכו' – שגם הנשים מחוייבות בהן, און זיינען מחוייב אין כללות הפצת היהדות והפצת המעינות חוצה.

וכידוע אויך בזכרונות כ"ק מו"ח אדמו"ר דער גודל הכבוד וואָס מ'האָט אָפגעגעבן לנשי ישראל ביחס ללימוד התורה שלהן וכו'.

ובפרט אַז בזכות עבודת הנשים דוקא וועלן אַלע אידן (אויך די אנשים) אַרויסגיין פון גלות, דאַרפן די אנשים זיכער זיי אַרויסהעלפן אין אַזאַ וויכטיקע עבודה.

בכדי נאָכמער צוגעבן אין די החלטות טובות און די עבודה בפועל וואָס וועט אַרויסקומען פון דעם כינוס של בנות ישראל – וועט מען אין דעם משתף זיין כל המתוועדים כאן דורך געבן אַ דבר גשמי – די מזונות (- לקח) פון דער התוועדות.

ויהי רצון אַז דער כינוס זאָל זיין בהצלחה רבה ומופלאה, און מ'זאָל אָננעמען פאַסיקע החלטות בהתאם להנ"ל אין אויספירן דער תפקיד קדוש פון נשי ובנות ישראל.

און דורך דעם וואָס די נשי ובנות ישראל וועלן אויספירן זייער שליחות, וועלן זיי ברענגען און צואייילען די גאולה, וואס דעמולט וועלן זיין די "נישואין" בין הקב"ה וכנסת ישראל, שלימות הגילוי פון דירה בתחתונים, און ס'זוועט דעמולט נתגלה ווערן גודל מעלת הנשים (כנס"י) – "נקבה תשוב גבר", און "מהרה ישמע כו' קול חתן (און אויך) וקול כלה", במהרה בימינו ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

⁵⁴ כלשון הבעש"ט באגה"ק שלו הידועה (נדפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ) כשיפוצו מעינותיך.

להתרגל לחשוב גאולה

הוא לומד תורה ומקיים מצוות, עוסק בדברים טובים, והעיקר - "חכם", וחכם אמיתי שחכמתו ניכרת במאכלו, בשתייתו, בהנהגתו

- ובהליכתו לישון וכו' - אבל אין לזה אצלו שום שייכות עם הגאולה!...
- עד כדי כך הוא לא רגיל לחשוב על הגאולה, שכאשר נכנסים לפתע פתאום ואומרים לו שהנה בא משיח - הרי זו תמי' הכי גדולה אצלו!
- וישנה על כך בחינה פשוטה: כל אחד יתיישב לכדו בחדר סגור, ויתבונן בעצמו אליבא דנפשי' בחשבון צדק: מתי היתה הפעם האחרונה שהוא חשב באמת, שהקב"ה לוקח אותו - אכן אותו בעצמו, ומוציאו מגלות זה האחרון - אכן מגלות הזה, והוא הולך יחד עם משיח לגאולה האמיתית והשלימה! ● תרגום חפשי משיחת ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר ראשון ה'תשמ"ז - בלתי מוגה

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"*

שהגאולה באה תיכף ומיד ממש, כאשר רואים את בני ישראל מתכוננים לעבודתם בזמן הגלות?

ב. והנה, ההסבר הכי טוב הוא כאשר זה קשור עם הלכה בפועל של פוסקים, בלשון ברורה ודרך קצרה^{1*} - שהרי עם פסק-הלכה שנתקבל בכל תפוצות ישראל² אי אפשר להתווכח, כיון שיש בו את כל התוקף של מצות עשה³ ("על פי התורה אשר יורוך"⁴) ומצות לא תעשה³ ("לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך"⁴).

והענין הוא:

^{1*} לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.
² ראה רמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ב.
³ רמב"ם שם פ"א ה"א-ב. סהמ"צ להרמב"ם שרש א'. ועוד.
⁴ שופטים ז', יא.

א. לכאורה זהו דבר פלא: יושבים ומדברים ב"קרירות" ("קאָלט בלוטיק") שהגאולה האמיתית והשלימה יכולה לבוא תיכף ומיד ממש, עוד קודם המולד (ואזי יהי' קידוש החודש ע"פ הראי', במילא יתכן שמקרא מגילה יהי' בחודש אדר זה, כדלקמן!), בה בשעה שהמדבר ועאכו"כ השומעים תכננו כבר לפני שבת את תכניתיהם ליום ראשון, ליום שני ולימים שלאחרי זה - לפי מעמד ומצב הגלות!?

ואין לומר שסתם מדברים על הגאולה, כי לא חושדים ביהודי על דבר שכזה, ומה ירויחו מסתם דיבור.

ועל-כן, דרוש הסבר: איך יתכן לומר

(* מובאת בזה במלאת 20 שנה לאמירתה.

(1) סעיף ג'.

ש"הבטיחה תורה שישראל עושין תשובה בסוף גלותן, ואזי "מיד הן נגאלין".

נוסף לכך, ישנה הלכה אחרת ברמב"ם¹², שכאשר אדם אחד "עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה". ומזה גם מובן, שהגאולה יכולה לבוא ברגע כמימרא, מאחר וזה תלוי ביחיד שיעשה מצוה אחת.

ג. רואים מההלכות הנ"ל, שע"פ הלכה יכולה לבוא הגאולה תיכף ומיד ממש, בלי שום הפסק זמן!

ובמילא אין כל פלא מדוע אומרים שעוד בשבת זו לפני המולד – תבוא הגאולה, ואז יתכן שיקבעו שבשנה זו יהי רק חודש אדר אחד שבו מחוייבים במקרא מגילה –

שהרי המולד יהי' (כפי שהכריזו לפני "ברכת החודש") ביום הראשון בשעה שתיים עשרה וכך וכן דקות וכך וכן חלקים, ואפילו כשלוש חודשים בחשבון את ההפרש של שש או שבע שעות מזמני היום והלילה בארץ ישראל [שבנוגע למולד הלבנה "אין אנו סומכין אלא על בני ארץ ישראל וקביעתם כו"¹³], לא כפי שזה בנוגע לקביעות השבת, המועדים וזמן ק"ש וכו', שהם "בכל מדינה ומדינה לפי זמן הימים והלילות שלה"¹⁴] – הרי עדיין נותרו כמה וכמה שעות עד למולד,

וכיון שהגאולה יכולה לבוא "מיד" ממש, אם-כן יש מספיק זמן שהגאולה תבוא כו"כ שעות קודם המולד, וכשתבוא הגאולה יהיו **מיד** משה ואהרן עמהם¹⁵, וכן "ואשיבה שופטיך כבראשונה"¹⁶ [שהרי אין כל סיבה לדחות דבר טוב], וה"שופטיך" יוכלו מיד

12 הל' תשובה פ"ג ה"ד.

13 רמב"ם הל' קידוש החודש ספ"ה. וראה ספ"ח. ועוד.

14 שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ב ס"א ס"ח. ועוד.

15 תוד"ה אחד – פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.

16 ישע"א א, כו.

ישנו פסק דין ברור ברמב"ם⁵, שכאשר ישראל עושים תשובה "מיד הן נגאלין", ומהמשך ההלכות שם⁶ מובן שהכוונה היא "מיד" ממש.

וענין התשובה יכול להיות "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁷, כמובן מהפסק-דין בהלכה⁸ ש"המקדש את האשה על מנת שאני צדיק [גמור]⁹ הרי זו מקודשת מספק שמא הרהר תשובה בלבו", זאת-אומרת, אע"פ שעד אז הוא ה' ההיפך הגמור מצדיק, למרות זאת ע"י הרהור תשובה משך רגע קט – הופך להיות צדיק גמור! אלא שבנוגע לב"ד של מטה האשה ספק מקודשת, כיון שלא יודעים בוודאות האם הוא עשה תשובה¹⁰, משא"כ בנוגע ל"מיד הן נגאלין" (שבא ע"י תשובה) הרי זה תלוי בהקב"ה, ו"כלפי שמיא גליא" שהוא עשה תשובה, במילא "מיד הן נגאלין".

וזהו הרי דבר ברור, שבין כל היהודים בכל העולם כולו, ישנו יהודי אחד לפחות שבודאי כבר עשה תשובה; אפילו ה"מרה-שחורה'ניק" הגדול ביותר לא יחשוד שבין כלל ישראל אין אפילו יהודי אחד ויחיד שלא עשה תשובה, ובפרט כשעומדים ביום השבת, שאפילו עם הארץ אינו משקר בשבת¹¹, כלומר, שבשבת מאירה האמת, שזה קשור גם עם ענין התשובה – שראיית האמת מביאה אותו לעשות תשובה.

ובפרט שבהלכה זו ברמב"ם כתוב

5 הל' תשובה פ"ז ה"ז. וראה אגה"ת פ"א (ק, א).

6 ה"ז. וראה ברכה לאנ"ש שי' י"א ניסן תשד"מ ובהערות שם [לקו"ש חכ"ז ע' 15-314].

7 זח"א קכט, א ואילך. נתבאר בלקו"ש ח"כ ע' 86 ואילך.

8 קידושין מט, ב. רא"ש קידושין פ"ב ס"ד. שו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

9 כ"ה באור זרוע סק"י"ב. תניא פ"א. לקו"ת דברים א, ב.

10 ראה קרבן נתנאל לרא"ש שם. נ"כ השו"ע שם.

11 ירושלמי דמאי רפ"ד.

הננו מגישים בזאת לקהל קוראינו שיחיו – חלק י"ז מתוך יומן מהנעשה ונשמע ב"בית חיינו" 770 בשנת תשמ"ו

בהזדמנות זו אנו פונים לכל מי שיש תחת-ידו יומנים או רשימות משנת תשמ"ו – לשולחם אלינו כדי לזכות בהם את הרבים, וזכות זו תעמוד לו ולכל בני-ביתו

נערך ע"י מערכת "יחי המלך" – ע"פ רשימה פרטית*, 'בלי אחריות'

ויק תשי"ג, כ"ג אג"ר: כ"ק אד"ש לא נסע היום לאהל.

לפני מנחה נודע על פטירת הגה"ח וכו' הר"י לנדא ע"ה - רבה של בני ברק.

כ"ק אד"ש יצא למנחה לערך בשעה 3:35. מיד אחרי מנחה חיפש המזכיר הריל"ג את הרב משה אשכנזי מתל אביב, למסור לו פתק מכ"ק אד"ש בו מבקש ממנו לנסוע לאהל, ולבקש מאדמו"ר הר"י"ץ הוודיע לאביו אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שהרב לנדא נפטר. הרב אשכנזי שי' נסע מיד למלא שליחותו.

ויק תשי"ג, ג' אג"ר: כ"ק אד"ש לא נסע היום לאהל.

אחרי מנחה נכנס פרופסור ירמ'י שי' ברנובר לכ"ק אד"ש, שדיבר עמו כשלוש רבעי השעה.

ויק תשי"ג, ג' אג"ר: כ"ק אד"ש נסע היום לאהל בשעה 3:00 לערך וחזר בשעה 7:15 לערך. בתקופה האחרונה החלו נסיעותיו של כ"ק אד"ש לאוהל להיות באופן רגיל פעמיים בשבוע.

ויק תשי"ג, ע"ק פ' תרואה: לפני שהגיע כ"ק אד"ש בבוקר מביתו, המתינו עבורו ב-770 קבוצה של כ-60 גבירים מהעיר ליאון שבצרפת, ובראשם ראש העיר ליאון.

בדרך מביתו ל-770 סיפר המזכיר לכ"ק אד"ש שכעת נמצאים ב-770 כמה שרוצים לראותו כשהגיע כ"ק אד"ש ל-770 (בשעה 10:10 לערך) בעת שיצא מהמכונית צהבו פניו הקדושות משמחה. כשעבר ליד הגבירים הנ"ל הצדיע להם כ"ק אד"ש בידו הק'. אח"כ נכנס לחדרו הק', ואמר להריל"ג שברצונו לחלק בידו הק' לכאו"א מהם דולר לצדקה. כ"ק אד"ש עמד בפרוזדור שליד חדרו הק', ליד דלת גן עדן התחתון, נתן לכאו"א דולר, והי' מאוד שמח.

* עריכת היומן נעשתה ע"פ מספר יומנים של אנ"ש והתמימים אשר שהו באותה תקופה ב"בית חיינו" – 770, והעלו על הכתב את אשר ראו בעצמם או שמעו מאחרים. מטבע הדברים יתכן שנפלו אי-אלו טעויות בימנים אלו אשר חלקם נכתב לעיתים בצורה בלתי ברורה, ואנו מתנצלים ע"כ מראש ו"שגיאות מי יבין".

"הדג מסריח מראשו"

[. .] לכאורה, כיצד יתכן שליח לא יפריע שהוא כבן הגולה מעל שולחן אביו? הדבר נובע מכך שאלו ש"ואשימם בראשיכם" נמצאים במצב ד"שאננים", ובלשון הידוע "הדג מסריח מראשו".

כאשר ניגשו לחב"דניק ושאלו אותו: מהיכן המקור לזה שצריכים בכל רגע ורגע לחכות, לבקש, לקוות ולתבוע שמישיח יבוא כבר ברגע זה ממש? – כותב לי החב"דניק שהוא מבולבל כיון שאין לו מה לענות על כך!

באם אתה חב"דניק הבא להתוודעויות שבהם מרעישים ללא הרף "דאלאי גלות", מביאים מקורות המוכיחים שכל התורה והיהדות תובעים זאת, ומביאים הסברים על-כך, ולמרות זאת אינך יודע מה לענות – אם-כן, מה ניתן לתבוע כבר מיהודים אחרים?...! (תרגום חפשי משיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אד"ר ה'תשד"מ - בלתי מוגה, ועד הנחות ה'ת')

הנשיא של דור זה יש אצלו ענין החידוש והנפלאות באופן מיוחד לגבי הנשיאים בכל הדורות שלפני-זה

[. .] בדור זה יהי' חידוש לגבי דור המדבר, שהרי דור המדבר לא זכו לכניסת הארץ ולואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים, וענין זה הי' רק אצל הדור שלאחריו, משא"כ בגלות זה יזכו לזה דור האחרון של הגלות שהוא הדור הראשון של הגאולה, [. .] הרי דור זה עצמו יש בו ב' הענינים, דמצד אחד הרי אכשור דרי בתמי', ומכיון שזהו הדור האחרון של הגלות הרי ירידת הדורות היא למטה ביותר, ויחד עם זה הרי בדור זה תהי' הגאולה שזהו ענין חדש לגמרי, [. .] וטעם הדבר מובן ע"פ הידוע (ומבואר לעיל) שכל ירידה היא לצורך עלי', ולפי ערך גודל הירידה כך היא העלי' הבאה על ידה, ולכן הי' ביצי"מ גילוי עצום זה, משום שבא לאחרי ירידה לערות הארץ וקרב הארץ וכו', אמנם הירידה בגלות האחרון היא למטה יותר, ולכן העלי' מירידה זו היא נעלית יותר. ומזה גם מובן בנוגע לנשיא הדור, שממנו נמשך החיות והכח כו' לכל אנשי הדור לעבוד עבודתם, שהנשיא של דור זה (האחרון בגלות והראשון של הגאולה) יש אצלו ענין החידוש והנפלאות באופן מיוחד לגבי הנשיאים בכל הדורות שלפניו.

(קטעים ממאמר ד"ה זה יתנו - ש"פ משפטים, שקלים, מבה"ח אדר ה'תשמ"ח - בלתי מוגה)

המדור מוקדש לעילוי נשמת

ר' ברוך אשר ב"ר זאב ע"ה שמואלי - נפטר ביום ש"ק פ' בהעלותך, י"ד סיון ה'תשס"ג

ומרת גי'שא גני' בת ר' אפרים ע"ה - נפטרה ביום ש"ק פ' ויחי, ט"ז טבת ה'תשס"ד

ת. נ. ז. ב. ה.

יח"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

לישב במקומם אשר בלשכת הגזית¹⁷ אצל המזבח¹⁸, מאחר וכמובא בכמה מקומות¹⁹ – בית המקדש בנוי ועומד למעלה וכשתבוא הגאולה מיד ירד ביהמ"ק מלמעלה (ואין צורך לבנותו), במילא הדבר יכול להתרחש תיכף ומיד ממש בלי שום הפסק זמן;

ומכיון שיקום מיד בית דין ("שופטיך") בארץ הקודש אצל המזבח שבכוחם לקדש את החודש ע"פ הראי', ובודאי ימצאו אנשים הראויים להיות עדים שילכו לחפש את הלבנה – כי אז תהי' מצוה לקדש את החודש ע"פ הראי' דוקא, ובודאי ישתדלו בכל אופן שיהי' לקדש מיד את החודש,

דהרי מצות קידוש החודש אינה סתם מצוה אלא ענין הכי עיקרי, כפי שרואים זאת ביציאת מצרים שקידוש החדשים הי' הציווי הראשון ("החודש הזה לכם"²⁰, "כזה ראה וקדש"²¹), ועד"ז הוא ענין עיקרי בגאולה העתידה, ובפרט שבזה קשור הענין ד"הם עתידים להתחדש כמותה"²².

במילא ישתדלו – מיד כשתבוא הגאולה ויהיו ה"שופטיך" והעדים – לקדש את החודש.

והעדים שרואים את המולד חייבים – אפילו בשבת, אפילו אם הדבר כרוך בחילול שבת²³ – לבוא בריצה באופן המהיר ביותר לבית-דין ולומר להם "כזה ראינו", ואין בזה שום הגבלות כיצד ירצו העדים, אם אפשר בטיסה – צריכים לטוס, ובלשון חז"ל²⁴ –

(17) רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב.

(18) ירושלמי מכות פ"ב ה"ז. מכלתא ס"פ יתרו (ובכמה דפוסים הוא בריש פרשתנו). פרשתנו כא, יד. פרש"י ריש פרשתנו.

(19) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. זח"א כח, א. ח"ב נט, סע"א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418. וש"נ.

(20) בא יב, ב.

(21) פרש"י עה"פ.

(22) סדר קידוש לבנה – מסנהדרין מב, א.

(23) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ג ה"ג ואילך.

"גמלא פרחא",

[בנוגע ל"דרך רחוקה"²⁵ (ט"ז מילין – שיעור מהלך אדם בינוני ביום²⁶) בקרבן פסח, הדין הוא²⁶ שמתחשבים רק בהליכה רגלית ולא ב"גמלא פרחא" וכיו"ב; אבל עדים שראו את הלבנה צריכים לבוא באופן הכי מהיר, אפילו ב"גמלא פרחא"],

במילא, בודאי יבואו העדים בטיסה (או באיזה אופן שיהי') לבית דין ויאמרו "כזה ראינו", וב"ד יחקרו אותם, ואם יודע שזו עדות אמיתית – יקדשו ב"ד את החודש.

ואזי יתכן שיבחרו לעשות בשנה זו רק חודש אדר אחד (ולא שנה מעוברת), ובחודש אדר זה יהי' מקרא מגילה וכו'.

ד. לאחר כל החשבונות הנ"ל – שהם כולם הלכות ברורות בתורה – הרי זה דבר הפשוט לכל יהודי שהגאולה יכולה לבוא תיכף ומיד ממש, עוד לפני המולד שיחול מחר (בערך) בשעה שתיים-עשרה בצהריים, ואזי יהי' קידוש החודש ע"פ הראי', שהרי כל יהודי הוא מאמין בן מאמין בהקב"ה, בתורה ובהלכות הנ"ל שהם פסקי דינים מפורסקים אמיתיים שיש בהם כל התוקף של מ"ע ומל"ת, כנ"ל.

במילא מובן, שאצל יהודי לגמרי לא תמוה לומר שהגאולה באה ברגע כמימרא, אע"פ שבינתיים נמצאים בגלות.

ומה שרואים שכשמדברים דברים אלו ישנם יהודים הנבהלים ותמהים תמי' הכי גדולה – אין זה בגלל שעצם הדבר הוא תמוה, אלא כיון שהם אינם רגילים לחשוב על הגאולה, במילא בשבילם זה דבר תמוה!

וכפי שרואים בפועל, שישנם ענינים

(24) יבמות קטז, א. מכות ה, א. ועוד.

(25) פסחים צב, ב. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ה ה"א ואילך.

(26) פסחים צג, ב ואילך. רמב"ם שם ה"ט.

שאינם תמוהים מצד עצמם, אלא כאשר אחד אינו רגיל אליהם, הרי הם דבר תמוה אצלו.

כך גם בענייננו: עצם הדבר שהגאולה יכולה לבוא ברגע כמימרא אינו דבר תמוה ואפשר להסביר זאת בשכל, אפילו בשכל של נפש הבהמית, רק היות שכבר משך זמן רב הוא אינו חושב כלל על הגאולה, אלא רק על עניינים אחרים – אמנם עניינים כשרים ו"גלאט כשר", אך אין להם שום שייכות לגאולה – אזי הרגל נעשה טבע שני²⁷, או יותר גרוע מזה; ועד כדי כך הוא לא רגיל לחשוב על הגאולה, שכאשר נכנסים לפתע פתאום ואומרים לו ("מ'פארט אים אריין") שהנה בא משיח – הרי זו תמי' הכי גדולה אצלו!

הוא לומד תורה ומקיים מצוות, עוסק בדברים טובים, והעיקר – "חכם", והכס אמיתי שחכמתו ניכרת במאכלו, בשתייתו, בהנהגתו²⁸ ובהליכתו לישון²⁹ וכו' – אבל אין לזה אצלו שום שייכות עם הגאולה!...

ה. וישנה על כך בחינה פשוטה:

כל אחד יתיישב לבדו בחדר סגור (בכדי שאחרים לא יראו מה קורה בפניו – וואָס

27) שבילי אמונה נ"ד ש"ב. פחד יצחק בערכו. תניא ספ"ד. פט"ו (כא, א).

28) ראה רמב"ם הל' דעות רפ"ה.

29) ראה שם ספ"ג.

טוט זיך ביי אים אויפן פנים"), ויתבונן בעצמו אליבא דנפשי' בחשבון צדק [וואלה המשפטים" – משפט צדק, "אשר תשים לפניהם" – "לפנימיותם"³⁰]: מתי היתה הפעם האחרונה שהוא חשב באמת, שהקב"ה לוקח אותו – אכן **אותו בעצמו** ("טאָקע אים אליין"), ומוציאו מגלות זה האחרון – אכן מגלות **הזה**, והוא הולך יחד עם משיח לגאולה האמיתית והשלימה!

וכאשר רק יתבונן בזאת בעצמו אליבא דאמת – הרי זה לבד יגרום לו להרהור תשובה, שעל-ידו נה' מיד צדיק גמור, וכאשר "ישראל עושין תשובה" אזי "מיד הן נגאלין", ומביאים מיד תשועה והצלה לעולם כולו!

ויקויים מיד "ואשיבה שופטיך כבראשונה" אצל המזבח בביהמ"ק השלישי שירד מיד מלמעלה, והעדים יבואו מיד בריצה לומר שהם ראו את הלבנה, ויקדשו את החודש.

ו"הם עתידים להתחדש כמותה", בארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"³¹, בירושלים עיר הקודש, בהר הבית, בביהמ"ק השלישי, במהרה בימינו ממש ובעגלא דידן ממש.

30) ריש פרשתנו (משפטים). תו"א שם עה, ג. ועוד.

31) עקב יא, יב.

בחזקת שהוא משיח" ועד להמעמד ומצב ד"הרי זה משיח בודאי²⁴ – פס"ד "מסיני", שנמשך וחדר גם **בגדרי העולם**, עד כדי כך שמנהיגי אוה"ע²⁵ מחליטים ומכריזים **מדעתם** (ו"**בערכאות שלהם**", שיש בהם התוקף ד"דינא דמלכותא דינא") ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים".

ויש לומר, שהדגשת שייכותה של החלטה והכרזה זו להפס"ד "מסיני" מתגלית ביום **השבת**²⁶ [שבו נעשית העלי' דכל עניני ערב שבת (כולל גם המאורע הדכרזת מנהיגי אוה"ע) להקדושה דיום השבת ("יאכל בשבת", באופן ש"טורף מלפניו") – שאז קורין בתורה פרשת משפטים כולה²⁷ (בציבור, ובברכה לפני' ולאחרי'), שבה מודגש שגם ה"משפטים" הם "מסיני", ועד"ז בנדו"ד, שהכרזת מנהיגי אוה"ע ע"ד "וכתתו חרבותם לאתים" ע"פ חיוב שכלם ("משפטים" שדינן גם אוה"ע בערכאות שלהם) היא כתוצאה מפס"ד התורה ("מסיני") ע"ד ביאת משיח צדקנו.

ועל סדר הקירבה אלינו – משיח (מנחם שמו)

ה. [.] ויה"ד והוא העיקר – שהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תבוא בפועל ממש תיכף ומיד ממש,

ובודאי שאין צורך להמתין עד חודש ניסן, וגם לא עד חודש אדר הסמוך לניסן, וגם לא עד חודש אדר הסמוך לשבט, כיון שמשיח צדקנו בא בשבת מברכים חודש אדר ראשון, בסיומו של חודש שבט, ז"ך שבט, ובפרט ביום השבת לאחר חצות, בזמן המנוחה וסעודה שלישית, שקשור עם גאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

כן תהי' לנו בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש, עם כל הפירושים שב"מיד" [כולל גם הר"ת דכללות הדורות משה ישראל (הבעש"ט) דוד (מלכא משיחא)²⁸], וכל הפירושים שב"ממש", ולכל לראש מיד ממש **כפשוטו**, ממש ממש ממש.

(קטעים משיחות * ש"פ משפטים, ז"ך שבט, מבה"ח אדר א' ה'תשנ"ב - מוגה)

24) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

25) ד"אע"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזו" (מגילה ג, א).

26) ומרומו גם בקביעותו בימי החודש ביום ז"ך, מלשון "שמן זית זך כתית למאור", הדגשת ענין האור והגילוי (וראה לקמן [סה"ש שם ע' 373] ס"יא).

27) נוסף על התחלת קריאתה ביום חמישי – לפני המאורע דערב שבת, וביום שני – לפני המאורע דאור

ליום הרביעי.

28) ובפרטיות יותר בנוגע לדורנו זה – שבר"ת ד"מיד" נרמזים ג' התקופות השייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ד נשיא דורנו (ראה לעיל [סה"ש תשנ"ב] ח"א ע' 66-265), ועל סדר הקירבה אלינו – משיח (מנחם שמו), יוסף יצחק, דובר (שמו השני של כ"ק אדנ"ע). (* כולל גם שיחות ליל ויום ה' פ' משפטים, כ"ה שבט, ויום א' פ' תרומה, כ"ח שבט.

המדור מוקדש לעילוי נשמת מרת **חשא** ב"ר **נטע אורי** ע"ה

ובעלה ר' **יוסף אורי לייב** ב"ר **משה באר** ע"ה

ולע"ז ר' **מאיר** ב"ר **צבי ע"ה שנאל**

יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ולזכות זוג' - תבלחט"א - מרת **חי' רחל** בת **שפירנצא שנאל**

ולזכות כל בני משפחתיהם שיחיו – לברכות עד בלי די

מוקדש לע"ז **אורי אהרן יואל** בן **יוסף אורי לייב** ז"ל – נלב"ע ביום ב' טבת ה'תשכ"ב

ולעילוי נשמת **פאולין רות** בת ר' **יצחק** ע"ה – נלב"ע ביום ב' דחה"ש, ז' סיון ה'תש"ס

יה"ד שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

ולזכות כל משפחתם שיחיו – לברכות עד בלי די

תוכנה של פרשת משפטים הוא – כשמה – דינים שבין אדם לחברו שחיובם מובן בשכל האדם, "דברים האמורים בתורה במשפט שאילו לא נאמרו היו כדאי לאומרן"¹⁸, ועד כדי כך, ש"אלמלא לא ניתנה תורה היינו למדין צניעות מחתול וגזל מנמלה"¹⁹. ויתירה מזה, שחיובם מובן (לא רק בשכלם של בני"ע עם חכם ונבון"²⁰, אלא) גם בשכלם של אומות העולם, ועד שיתכן שבכמה דינים דנין אומות העולם כדיני ישראל.

וי"ל שלכן נאמר בהתחלת ופתיחת הפרשה "ואלה המשפטים", "אף אלו מסיני" – שגם המשפטים שחיובם מובן בשכל האדם צריכים לקיימם (לא מפני שהשכל מחייבם, כי אם) מפני ציווי הקב"ה (אלא שרצונו של הקב"ה שציוויים אלה יהיו מובנים גם בשכל האדם), ומשום זה "תשים (גם ה"משפטים") לפניהם" דוקא, "ולא לפני גוים" . . (אף) שהם דנין . . כדיני ישראל", כיון שדיניהם הם מצד חיוב השכל, וצ"ל מצד ציווי הקב"ה²¹.

פעולת הפס"ד של הרבנים שהגיע זמן הגאולה

ד. [.] ומזה מובן גם בנוגע למאורע הנ"ל – החלטת והכרזת מנהיגי אוה"ע ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים" – בערב שבת פרשת משפטים:

"וכתתו חרבותם לאתים" הו"ע המובן ומחוייב גם בשכל האדם ("משפטים"), שהרי, שכל אנושי מחייב קיומו של העולם ע"פ צדק ויושר, ע"י שלילת מלחמה שמביאה הרס וחורבן, רחמנא ליצלן, ועד שיביא לשבירת כלי המלחמה ("וכתתו חרבותם") והפיכתם לכלים שמביאים תועלת לישונו של עולם ("אתים").

ואעפ"כ, במשך כל הדורות התנהלו ריבוי מלחמות בין אומות העולם שגרמו הרס וחורבן בעולם – בניגוד להמתחייב בשכל האנושי!

ועכצ"ל, שהסיבה האמיתית לכך שבתקופה האחרונה ניכרת השאיפה לגמר ולסיום תקופת המלחמות בעולם, והתחלת תקופה חדשה של קיום העולם ע"פ צדק ויושר, שלום ואחדות, כמודגש ביותר בהחלטת והכרזת מנהיגי אוה"ע בערב שבת זה, היא (לא רק מצד חיוב השכל²² ("משפטים"), שהרי חיוב השכל ה' גם בכל הדורות שלפנ"ז, אלא גם, ובעיקר) מפני שמתקרבים להזמן שאודותיו הכריזה התורה ("מסיני") "וכתתו חרבותם לאתים"²³.

ועפ"ז יש לומר, שהחלטת והכרזת מנהיגי אוה"ע בערב שבת פרשת משפטים ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים", היא, כתוצאה מהחלטת והכרזת "מלכי רבנן" ש"הנה זה (מלך המשיח) בא", החל מהפס"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שמכבר נשלמו מעשינו ועבודתינו דמשך זמן הגלות ומוכנים כבר לקבלת פני משיח צדקנו, וכן הפס"ד של הרבנים ומורי-הוראה בישראל שהגיע זמן הגאולה, "יעמוד מלך מבית דוד וכו' "

18) פרש"י אחרי יח, ד.
19) עירובין ק, סע"ב.
20) ואתחנן ד, ו.
21) ואדרבה: "המביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם ומייקר את שם האלילים" . . זהו עדות לעלוי יראתם" (פרש"י שם).
22) נוסף לכך שגם חיוב שכל האדם הוא כתוצאה מחכמתו של הקב"ה, כנ"ל [סה"ש שם ע' 366 ס"ה].
23) ומרומז גם בכך שהחלטה והכרזה זו נתקבלה במקום שבו מתנוסס ובכותל הגלוי דהבנין הפסוק "וכתתו חרבותם לאתים" – שבזה מודגש שהחלטה והכרזה זו (שהיא תכלית ומטרת קיומו של מקום זה) מיוסדת על פסוק בתורה, "מסיני".

המקום, הזמן ושמו של מלך המשיח

א. מהיעודים דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בשייכות להנהגת אומות העולם – "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה"¹.

ולהוסיף, שענין זה יהי' ע"י פעולתו של מלך המשיח עצמו – כמ"ש בהתחלת הפסוקי' "ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים" ("השופט הוא מלך המשיח" . . שיהא אדון כל העמים, והוא יוכיח להם ויאמר למי שימצא בו העול ישר המעוות . . ומפני זה לא תהי' מלחמה בין עם לעם כי הוא ישרים ביניהם, ולא יצטרכו לכלי מלחמה, וכתתו אותם לעשות מהם כלי לעבודת האדמה"²), שכן, "באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' גו' ונהרו אליו כל הגוים והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"³, "והמורה הוא מלך המשיח, ועליו נאמר וּשְׁפֹט"².

וכיון שבימים אלו מחליטים ומכריזים ראשי מדינות בעולם ע"ד צמצום וביטול כלי נשק וההוספה בהענינים הדרושים לקיום כלכלת המדינה והעולם כולו – תוכן היעוד "וכתתו חרבותם לאתים", שבירת כלי המלחמה לעשות מהם כלים לעבודת האדמה, "ארץ" ממנה יצא לחם"⁵ – ה"ז סימן ברור על התחלת קיומו של יעוד זה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

כיון שנמצאים ב"זמן השיא" של ביאת משיח, רואים כבר (מעין ו)התחלת פעולתו על העמים

ליתר ביאור:

כיון שנמצאים ב"זמן השיא" ("די העכסטע צייט") של ביאת משיח צדקנו, "הנה זה (מלך המשיח) בא"⁶, רואים כבר (מעין ו)התחלת פעולתו של מלך המשיח על העמים, "ושפט בין הגוים והוכיח עמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וגו'" – ע"ז שהקב"ה נותן בלב המלכים

בהמשך הכתוב "וחניתותיהם למזמרות", "הכלים שזומרים בהם הגפנים ושאר אילנות" (פ"י הרד"ק).
ולהעיר גם מהשייכות ל"ראש השנה לאילן" דמיני' אזלינן – שבו מודגשת ההוספה ד"גפן תאנה ורמון גו' זית שמן ודבש" (עניני תענוג) לגבי "חטה ושעורה" (דברים המוכרחים).

6) שה"ש ב, ח ובשה"ר עה"פ.

1) ישע"י ב, ד. מיכה ד, ג.
2) פ"י הרד"ק עה"פ.
3) ישע"י שם, ב.ג. מיכה שם, א-ב.
4) איוב כח, ה.
5) ולא רק "לחם" המוכרח לקיומו של האדם, אלא גם ענינים של תענוג, כפירות האילן – כמודגש

דאווה"ע ("לב מלכים ושרים ביד ה'")⁷ להחליט ולהכריז יחדיו ע"ד המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים".

וזהו הטעם שהחלטה והכרזה זו היתה בזמן זה דוקא – בגלל שייכותו המיוחדת להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש.

ב. ויש להוסיף, ששייכותו של המאורע להתחלת פעולתו של משיח צדקנו מודגשת גם **בפרטי** המאורע – **המקום והזמן** שבהם היתה החלטת והכרזת ראשי המדינות על המעמד ומצב ד"וכתתו חרבותם לאתים":

המקום שבו אירע מאורע זה (מקום מיוחד שבו מיוצגים בקביעות באי-כח המדינות שבעולם כדי להתדבר ביניהם בדרכי נועם ודרכי שלום) – הוא במדינה זו ובעיר זו, המדינה והעיר שבה נמצא **"בית רבינו שבבבל"**⁸, "בית חינו", בית הכנסת ובית המדרש, בית תורה תפלה וגמ"ח, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבחר בו וקבעו להמקום המרכזי שממנו "תצא תורה", הפצת התורה והמעיינות חוצה בכל קצוי תבל עד ביאת משיח צדקנו (כשיפוצו מעיינותיך חוצה)⁹, שאז יהי' גם קיום היעוד "וכתתו חרבותם לאתים".

והענין בזה:

בבוא נשיא דורנו לחצי כדור התחתון, וקבע מקומו במדינה זו ובעיר זו, התחיל בתוקף ונעשה הבירור והזיכור **דחצי כדור התחתון**, שגם בו נמשך הגילוי דמתן תורה (שהי' בחצי כדור העליון)¹⁰, ויתירה מזה – אדרבה – שנעשה המקור שממנו נמשך ונתפשט עיקר הפעולה דהפצת התורה והמעיינות חוצה **בכל קצוי תבל ממש**, ע"י השלוחים ששלח ברחבי העולם (גם לחצי כדור העליון), עד לפנה הכי נדחת שבעולם, כדי להפיץ תורה ויהדות בין כל בני" (כולל ובמיוחד אלו שדרים בין אומות העולם ומדברים בלשונם ומתנהגים בחיצוניות כמותם), ועוד וג"ז עיקר, הפצת כל עניני טוב וצדק ויושר גם בין אוה"ע ע"י קיום מצוות בני נח¹¹, כמודגש ביותר בשנים האחרונות, ככל שהולכים ומתקרבים יותר להזמן דביאת משיח צדקנו, ש"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד"¹².

ובתקופה האחרונה (החל משנת **נסיים**, והמשכה בשנת **נפלאות** אראנו"ו **נפלאות** בכל") הגיעה פעולה זו לשיא – בפריצת גבולותי' של המדינה היא שבשעתה חרתה על דגלה והכריזה מלחמה בהפצת התורה והיהדות ועד למלחמה בבורא עולם ומנהיגו (כולל גם המאסר דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ולאח"ז וכתוצאה מזה יציאתו מגבולות המדינה ההיא), ואעפ"כ, נמשכה גם שם הפעילות של שלוחי נשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות בחשאי ובמס"נ ממש, עד לתקופה האחרונה שנתבטלה גזירת המלכות ונתאפשר המשך הפעילות דהפצת התורה והיהדות ביתר שאת וביתר עוז, בגלוי ובפרסום, ועד לנפילתו של המשטר הקודם, והקמתו של משטר חדש שהכריז לצדק וליושר ולשלום, על יסוד האמונה

(7) לשון הרגיל – ע"פ משלי כא, א. וראה לקו"ש ח"י"ג עמ' 285 הערה 1 ובשוה"ג. וש"נ.

(8) מגילה כט, א. וראה בארוכה קונטרס בענין מקדש מעט זה כו' (לקמן [סה"ש תשנ"ב ח"ב] ע' 465 ואילך).

(9) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחילתו. ובכ"מ.

(10) ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

(11) כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים פ"ח ה"י) ש"צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח".

(12) צפני"ג, ט. וראה רמב"ם שם ספי"א.

בבורא העולם ומנהיגו.

ובהמשך לזה התקיימה בערב שבת זה הפגישה בין מנהיגה החדש של המדינה היא למנהיגה של מדינה זו¹³, בהשתתפותם של עוד כמה מנהיגי מדינות גדולות בעולם, שבה נתקבלה ההחלטה וההכרזה שתוכנה "וכתתו חרבותם לאתים".

ויש לומר, שבקיומה של פגישה החלטה והכרזה זו **בהעיר של נשיא דורנו** כ"ק מו"ח אדמו"ר (שבה נתקבצו מנהיגי המדינות, כולל גם מנהיג מדינה זו, שהוצרך לבוא מעיר הבירה לעיר זו¹⁴), מרומז, שכל זה בא כתוצאה מהפעולות דהפצת התורה והיהדות, צדק ויושר, בכל העולם, שנעשו ונעשים ע"י נשיא דורנו, **משיח שבדור**¹⁵, ועד שע"י שלימות העבודה בכהנ"ל בימינו אלה נעשה העולם כולו **ראוי ומוכשר** להתחלת הפעולה דמלך המשיח, "ושפט בין הגוים והוכיח עמים רבים וכתתו חרבותם לאתים"¹⁶.

וגם **הזמן** שבו אירע מאורע זה (בתקופה האחרונה עצמה) הוא זמן מסוגל בשייכות להגאולה [.] ועוד וג"ז עיקר – מצד הקשר והשייכות דזמן זה **לנשיא דורנו** – להיותו ערב שבת האחרון בחודש שבט, חודש האחד עשר, שהעשירי שבו הוא יום ההילולא (גמר ושלמות העבודה) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובאחד עשר שבו נעשה המשך וחידוש הנשיאות שלו ביתר שאת וביתר עוז עד לסיום וגמר כל העבודה של דורנו זה (דור האחרון של הגלות שהוא הוא דור הראשון של הגאולה) במשך מ"ב שנים די"ל שהם כנגד מ"ב המסעות שבמדבר העמים, שאז כבר מוכנים ועומדים להכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז¹⁷) – שגם **בהזמן** (נוסף על המקום) שבו היתה ההכרזה ע"ד "וכתתו חרבותם לאתים" מודגשת השייכות לפעולתו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, המשיח שבדור, שעל ידו נעשה קיום היעוד "וכתתו חרבותם לאתים וגו'".

ג. ויש לקשר זה עם פרשת השבוע, פרשת משפטים – "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ומפרש רש"י, "ואלה . . מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני", "לפניהם, ולא לפני גוים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל אל תביאהו בערכאות שלהם וכו'":

(13) ופגישתם נמשכת (וביתר שאת וביתר עוז) גם ביום השבת זה.

(14) ואף שהטעם **הפשוט** לזה הוא לפי שהמקום המיוחד שבו מיוצגים בקביעות באי-כח המדינות שבעולם נקבע מלכתחילה במקום שאינו עיר הבירה של מדינה מסויימת, הרי הטעם **האמיתי** לקביעת מקום זה בעיר זו דוקא, הוא, להיותה עיר הבירה של "מלכי רבנו" (ראה גיטין סב, סע"א. ועוד), כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (וראה לקמן הערה 16).

(15) ראה לקמן [סה"ש שם] ע' 70-469 שנישיא הדור הוא המשיח שבדור. ובהדגשה יתירה בכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כמרומז בב' שמותיו: "יוסף" – ע"ש ש"יסיף אדני-שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'" (ישע"י יא, יא-יב), ו"יצחק" – ע"ש ש"אז ימלא שחוק פינ"ו (תהילים קכו, ב. וראה ברכות לא, א).

(16) לעיל [סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 312 ואילך.